

Ministerieel besluit tot voorlopige opheffing van de bescherming als monument van een ingangsomlijsting in Antwerpen

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.5;

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de opheffing van de bescherming als monument werd onderzocht;
- de bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier;
- advies over de opheffing van de bescherming van het onroerend goed werd gevraagd aan de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed op 17 april 2023;
- de behandeling van dit advies is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

De ingangsomlijsting van het voormalig "Hotel des Pays-Bas", Schrijnwerkersstraat 7-9 in Antwerpen, werd beschermd als monument bij koninklijk besluit van 2 september 1976. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 21 september 1976.

Volgens de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarden zijn de historische, architecturale en artistieke erfgoedwaarde relevant voor de bescherming van de ingangsomlijsting.

De aanpassings- en verbouwingswerken van 1995 waren nefast voor de erfgoedwaarden van de ingangsomlijsting. De omlijsting werd verplaatst in het gevelvlak en werd aanzienlijk versmald tot een rondboogvorm. De invulling met deurvleugels en bovenlicht werd niet gereconstrueerd. De context werd op een hedendaagse manier herbouwd zonder enige referentie naar de historische context.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen

belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming".

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermde bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurerende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen en de cultuurgooederen die er integrerend deel van uitmaken hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleenen;
- de vijf selectiecriteria die gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
 - 1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, het type of het oeuvre;
 - 2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed leesbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
 - 3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde type of een bepaald oeuvre;
 - 4° ensemble: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
 - 5° context: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke visuele of inhoudelijke relatie is.

De evaluatie van de erfgoedwaarden van de ingangsomlijsting in Antwerpen op basis van de erfgoedwaarden en huidige criteria voor bescherming is als volgt:

1° zeldzaamheid: De ingangsomlijsting in de Schrijnwerkersstraat was op het moment van de bescherming typologisch niet zo zeldzaam als vroeg-18de-eeuwse omlijsting uit blauwe hardsteen in Lodewijk XIV-stijl. Binnen de 145 op zich beschermde deur-, poort- en ingangsomlijstingen in Antwerpen worden er twintig soortgelijke vroeg-18de-eeuwse exemplaren geteld. De aanpassings- en verbouwingswerken van 1995 aan het bijhorende gebouwencomplex hebben een grote impact gehad op de vormgeving van de ingangsomlijsting, de opstelling ervan binnen het gevelbeeld en de functie die niet meer strookt met de toestand op het moment van de bescherming. Wegens de geringe historische, artistieke en architecturale waarde van de omlijsting vormt een opheffing ervan geen hiaat binnen het beschermde bestand. De ingangsomlijsting is bijgevolg geen zeldzaam voorbeeld van een 18de-eeuwse ingangsomlijsting;

2° herkenbaarheid: Ondanks enkele ontbrekende stukken had de ingangsomlijsting op het moment van de bescherming een voldoende hoge herkenbaarheid en authenticiteit omwille van de bewaarde vormgeving, het materiaal, de uitwerking, de functie en opstelling binnen het gevelbeeld. Bij aanpassings- en verbouwingswerken in 1995 werd

de ingangsomlijsting vormelijk sterk gewijzigd (artistieke, historische waarde). De omlijsting staat door de verplaatsing en de sterk verbouwde begane grond met op de rooilijn terugwijkende winkleetalages als een geïsoleerd object in het totaalbeeld van de voorgevel. Zonder invulling met deurvleugels en bovenlicht en zonder aansluitende voorgevel heeft de omlijsting haar functie als 'inkom' verloren (architecturale waarde). Bijgevolg is de ingangsomlijsting door de aanpassingswerken geen herkenbaar voorbeeld meer van een 18de-eeuwse ingangsomlijsting;

3° representativiteit: Gezien de huidige gewijzigde vormgeving, uitwerking, functie en opstelling van de ingangsomlijsting, is deze ook niet langer een representatief voorbeeld van een 18de-eeuwse ingangsomlijsting in Lodewijk XIV-stijl (historische, architecturale en artistieke waarde);

4° ensemblewaarde: De aanpassings- en verbouwingswerken aan het gebouwencomplex in 1995 hebben een grote impact gehad op het algemeen voorkomen van de ingangsomlijsting: door de wijzigingen aan de vormgeving en uitwerking van de omlijsting (boogvorm) vormt deze geen waarheidsgetrouw geheel meer dat refereert aan de omlijsting op het moment van bescherming (historische, artistieke waarde). Ook het gebrek aan een invulling (deurvleugels, bovenlicht) en een aansluitende voorgevel waardoor de omlijsting niet meer als inkom functioneert, maakt de ensemblewaarde gering (architecturale waarde);

5° contextwaarde: De aanpassings- en verbouwingswerken aan het gebouwencomplex in 1995 hebben een grote impact gehad op het algemeen voorkomen van de ingangsomlijsting: de sterk verbouwde begane grond met op de rooilijn terugwijkende winkleetalages maakt de omlijsting tot een geïsoleerd object in het gevel- en straatbeeld. De integratie van de beschermde omlijsting als geïsoleerd element in het gevelvlak zonder aansluiting in de straatwand heeft de contextwaarde aangetast (architecturale waarde).

Het verlies aan zeldzaamheid, herkenbaarheid, representativiteit, ensemblewaarde en contextwaarde heeft de historische, architecturale en artistieke waarde van de ingangsomlijsting van Schrijnwerkersstraat 7-9, in die mate aangetast zodat deze niet langer toereikend zijn voor bescherming op Vlaams niveau.

De hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde hebben geleid tot een gewijzigde context waarin de erfgoedwaarden (historische - architecturale - artistieke) onvoldoende zijn voor een bescherming van de ingangsomlijsting in Antwerpen als monument. De vrijwaring van de erfgoedwaarden middels een bescherming als monument is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

De bescherming van de ingangsomlijsting in Antwerpen als monument wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. Het koninklijk besluit van 2 september 1976 tot bescherming als monument van onroerende goederen in Antwerpen, waaronder de ingangsomlijsting in de Schrijnwerkersstraat, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 21 september 1976, wordt voorlopig gedeeltelijk opgeheven.

Art. 2. Het beschermde goed ingangsomlijsting, Schrijnwerkersstraat nummer 7-9 in Antwerpen, waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven, bevindt zich op het perceel met de volgende kadastrale gegevens: Antwerpen, 3de afdeling, sectie C, perceelnummer 1634A (deel).

In het koninklijk besluit van 2 september 1976 wordt dit kadastraal omschreven als: Antwerpen, 3de afdeling, artikel 4190, sectie C, perceelnummer 1638.

Het plan met de aflijning en de plaats van de aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde onroerend goed waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven, wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 3. In artikel 1 van het koninklijk besluit van 2 september 1976 tot bescherming van onroerende goederen in Antwerpen wordt punt 149 opgeheven.

Brussel, 28/08/23

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Signed by: Matthias Diependaele (Signatur)
Signed at: 2023-08-28 14:21:33 +02:00
Reason: Ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE